

14 oktober 2025

Presentatie jaarverslag 2024 van de Europese Rekenkamer aan de commissies Europese Zaken en Financiën van de Eerste Kamer

Presentatie door
Stef Blok
lid Europese Rekenkamer

EUROPESE
REKENKAMER

Eerste
Kamer *der Staten-Generaal*

Jaarverslag 2024

Ons oordeel over rechtmatigheid

Financieel beheer:

Opgenomen leningen, aflossing en dekking

Herstel- en veerkrachtfaciliteit

Wat onze onderzoeken zeggen over de
toepassing van het model voor het
aankomende meerjarig financieel kader

Doelmatigheidsonderzoeken uitgelicht

Belastingconcurrentie, handhaving EU regels,
digitale betalingen, militaire mobiliteit,
EU-industriebeleid en aanvullende pensioenen

Onze verklaringen over 2024

1. Jaarrekening

Goedkeurend

2. Rechtmatigheid ontvangsten

Goedkeurend

3. Rechtmatigheid uitgaven

Afkeurend

4. Rechtmatigheid betaling herstellen veerkrachtfaciliteit

Met beperking

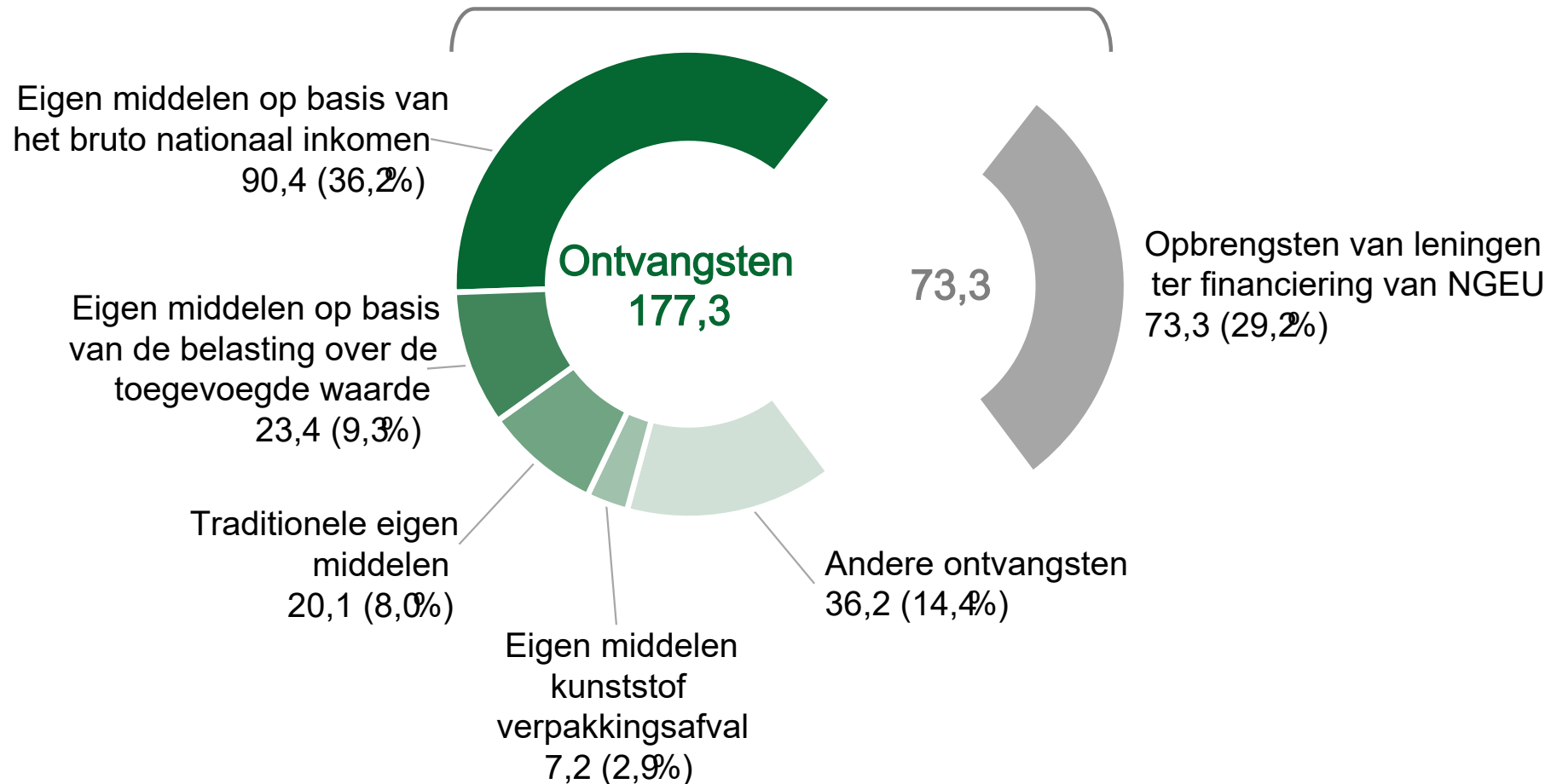

Ontvangsten

Goedkeurend

(miljard EUR)

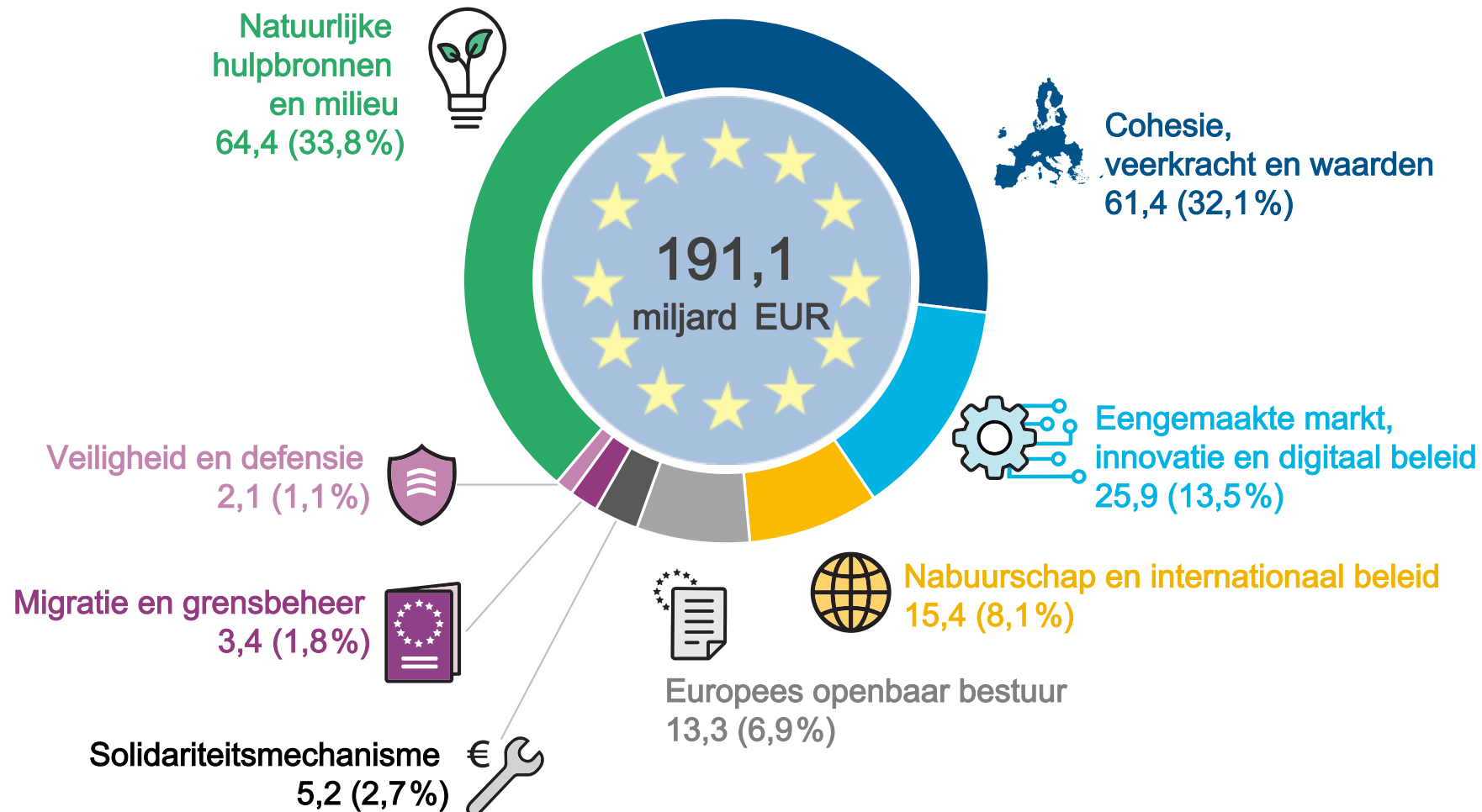
Begrotingsontvangsten
250,6

EU begroting - uitgaven

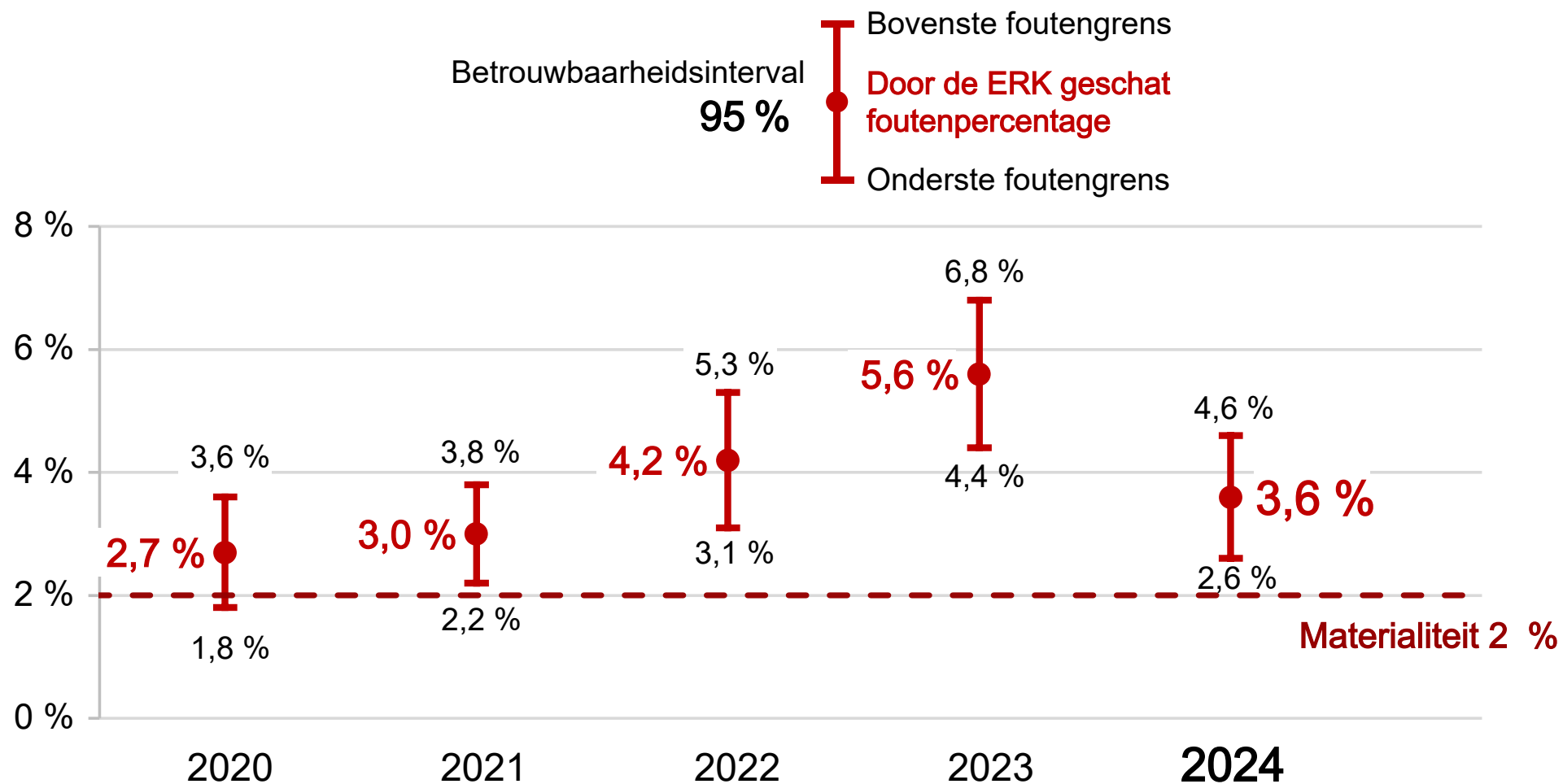
Afkeurend

(in miljard EUR)

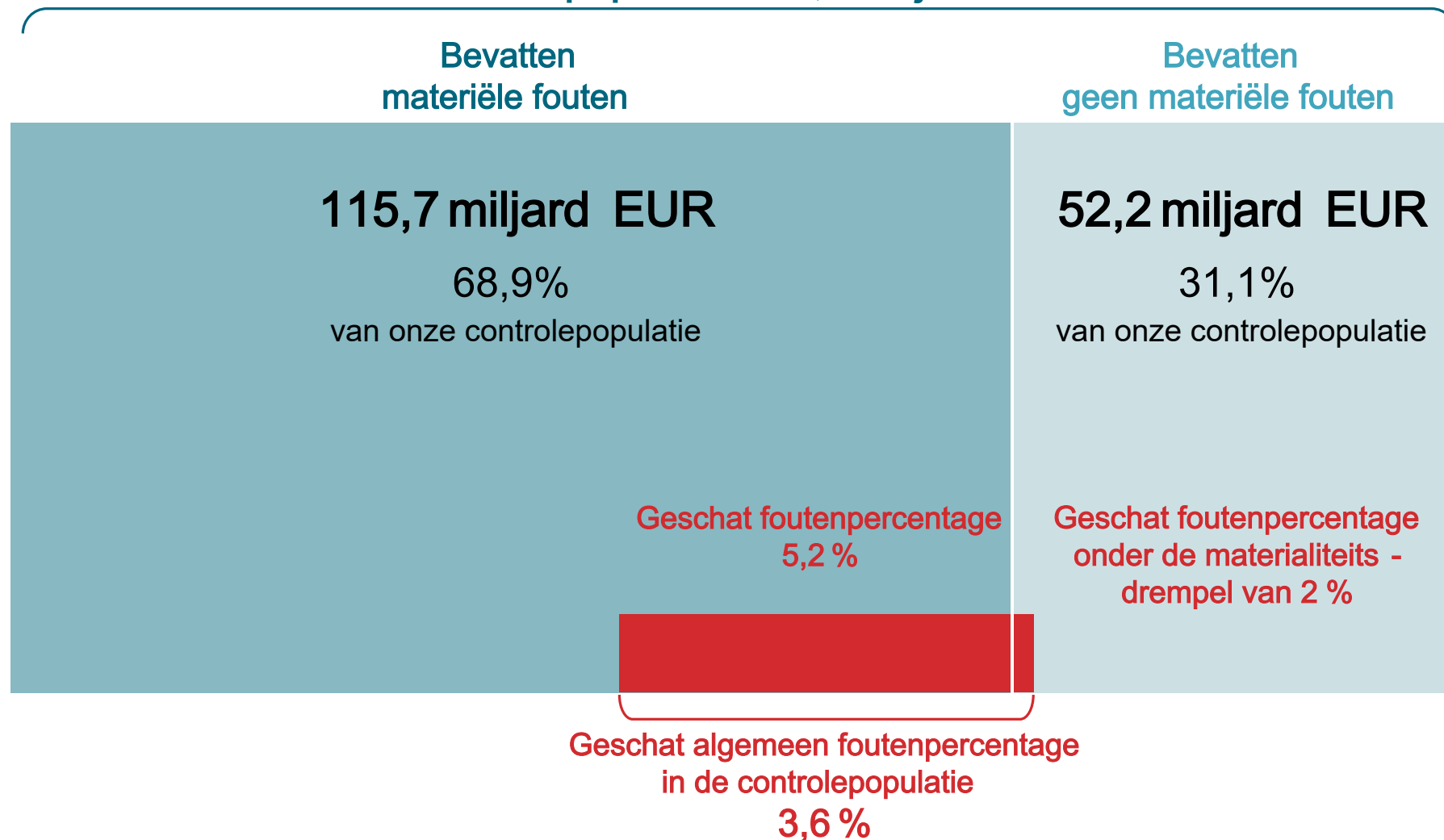
Rechtmatigheid van de uitgaven

Afkeurend

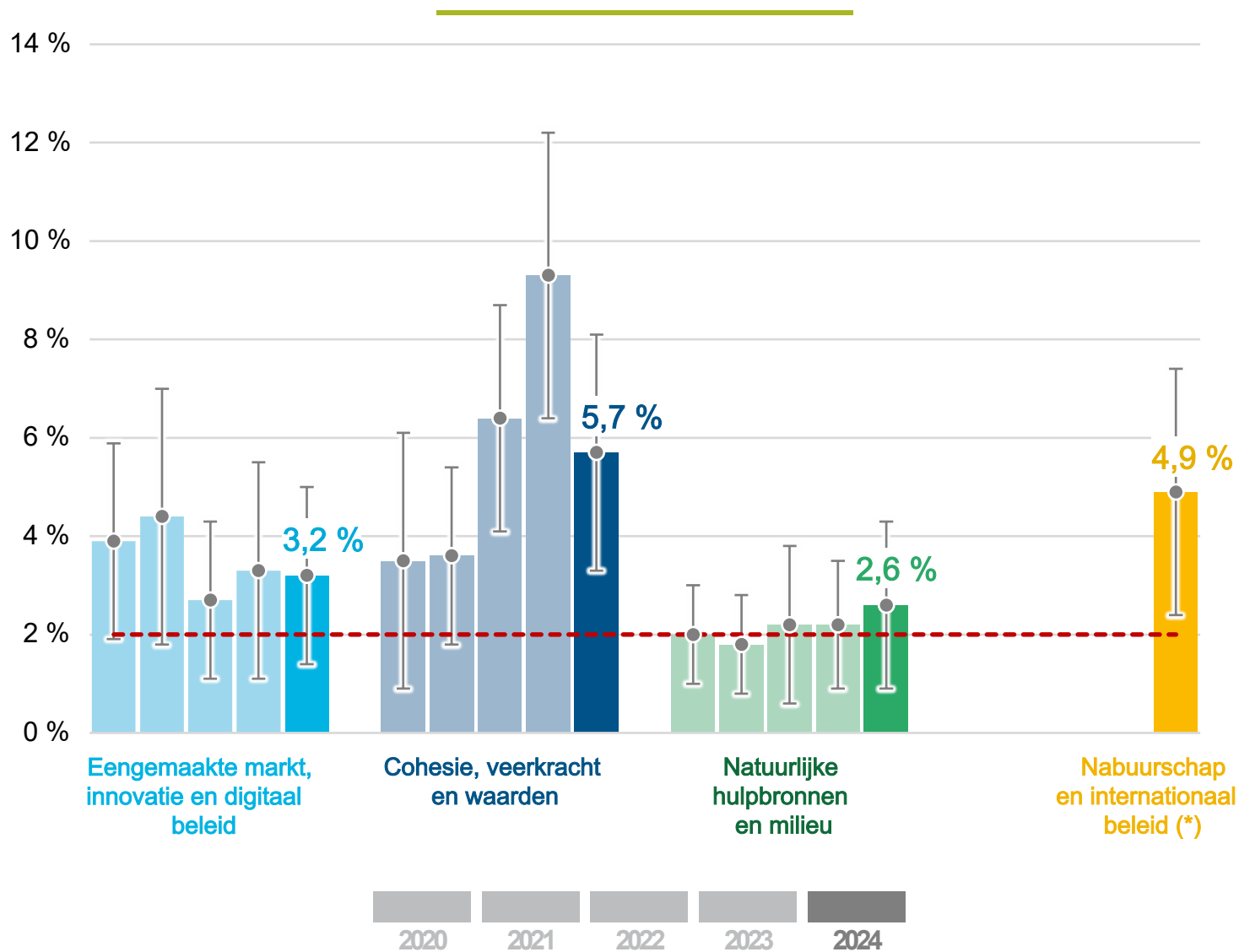

Rechtmatigheid van de uitgaven – hoog en laag risico

Controlepopulatie 167,9 miljard EUR

Rechtmatigheid van de uitgaven – beleidsterreinen

Cohesie–rechtmatigheid – niet subsidiabele kosten

Doel van het project: bevordering bewustwording en actieve ondersteuning van medewerkers en management met betrekking tot de specifieke aspecten van de ARBO wetgeving in de branche

Vereisten:

- advieswerkzaamheden moeten aantoonbaar zijn verricht
- de geclaimde uitgaven moeten voldoen aan de subsidieregels inclusief die van de subsidieovereenkomst

Bevindingen :

- enkele door ons geselecteerde facturen bevatte advieswerkzaamheden waar niet vastgesteld kon worden dat deze waren verricht
- sommige reiskosten waren onaannemelijk of gelieerd aan niet voor subsidie in aanmerking komende dienstverlening

Cohesie–rechtmatigheid – niet subsidiabel project

Doel van het project: verstrekken van leningen aan MKB ondernemingen met rentesubsidie

Vereisten: uitsluiting van financiering van

- onroerende zaken
- (in)directe financiering van persoonlijke leningen

Bevindingen :

- de eindbegunstigde onderneming kocht een reeds verhuurd woonhuis met zwembad
- het huis was al aan de grootaandeelhouder verhuurd en de huur werd voortgezet tegen een huurprijs onder de marktwaarde
- de verkoper van het huis (de bemiddelende bank) verleende een gesubsidieerde lening wetende dat deze lening, gegeven het object en doel van de lening, niet aan de subsidievoorwaarden voldeed.

Een vergelijkbare bevinding rapporteerden wij in ons jaarverslag over 2023.

Cohesie—wel rechtmatig, maar niet kosteneffectief

Doel van de projecten: (1) renovatie van een monumentaal pand
(2) vermindering van het overstromingsrisico

Beoordeling: aanbestedingsprocedure

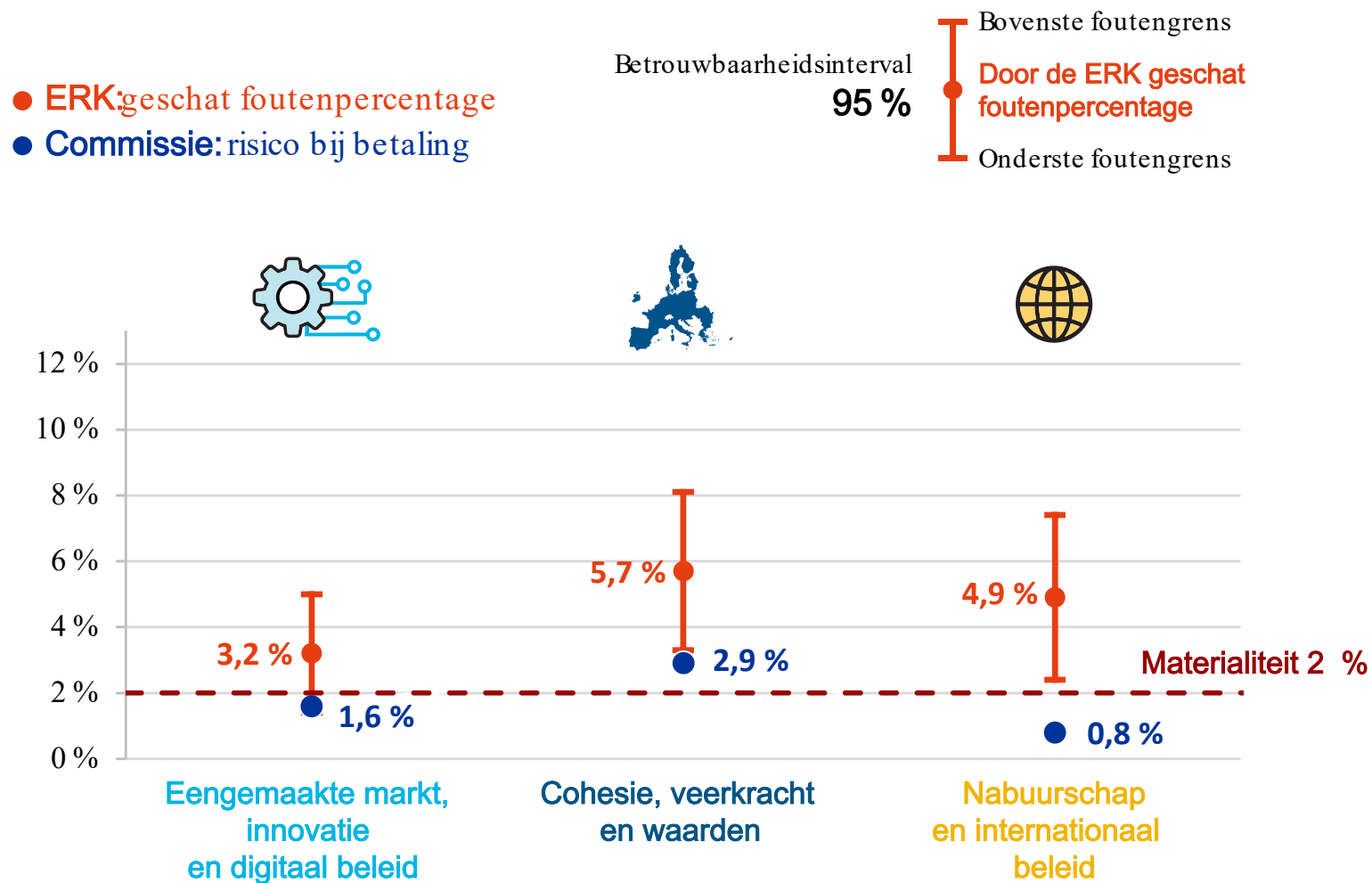
Vereiste: zuinigheid als beginsel van goed financieel beheer vereist niet alleen prioriteit voor passende kwaliteit, kwantiteit en tijdigheid, maar ook voldoende aandacht aan de best mogelijke prijs.

Bevindingen :

- gunningscriterium was de “economisch meest voordelige inschrijving”
- de aanbestedende diensten wogen de prijs met een factor van 10% terwijl een wegingsfactor van minder dan 30% normaalgesproken te laag is om een aanzienlijk effect op het resultaat te hebben
- voor de twee projecten zou een hogere wegingsfactor voor de prijs, zelfs nog onder de 30%, tot de selectie van een andere aanbieder geleid hebben
- hoewel de wegingsfactor van 10% in overeenstemming met nationale aanbestedingsregels was, vinden wij dat dit een risico is voor de kosteneffectiviteit

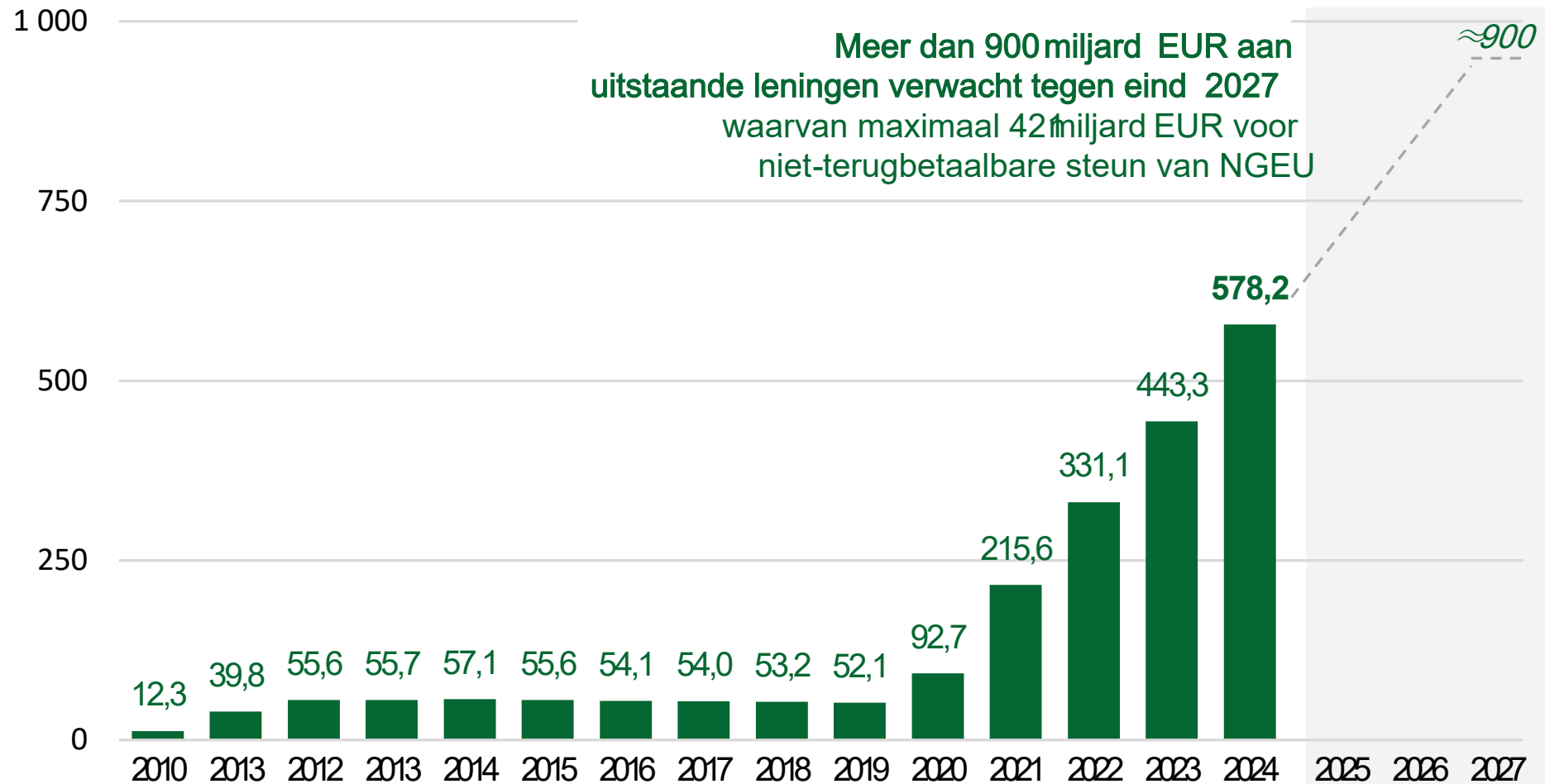
Rechtmatigheid van de uitgaven – vergelijking met de Commissie

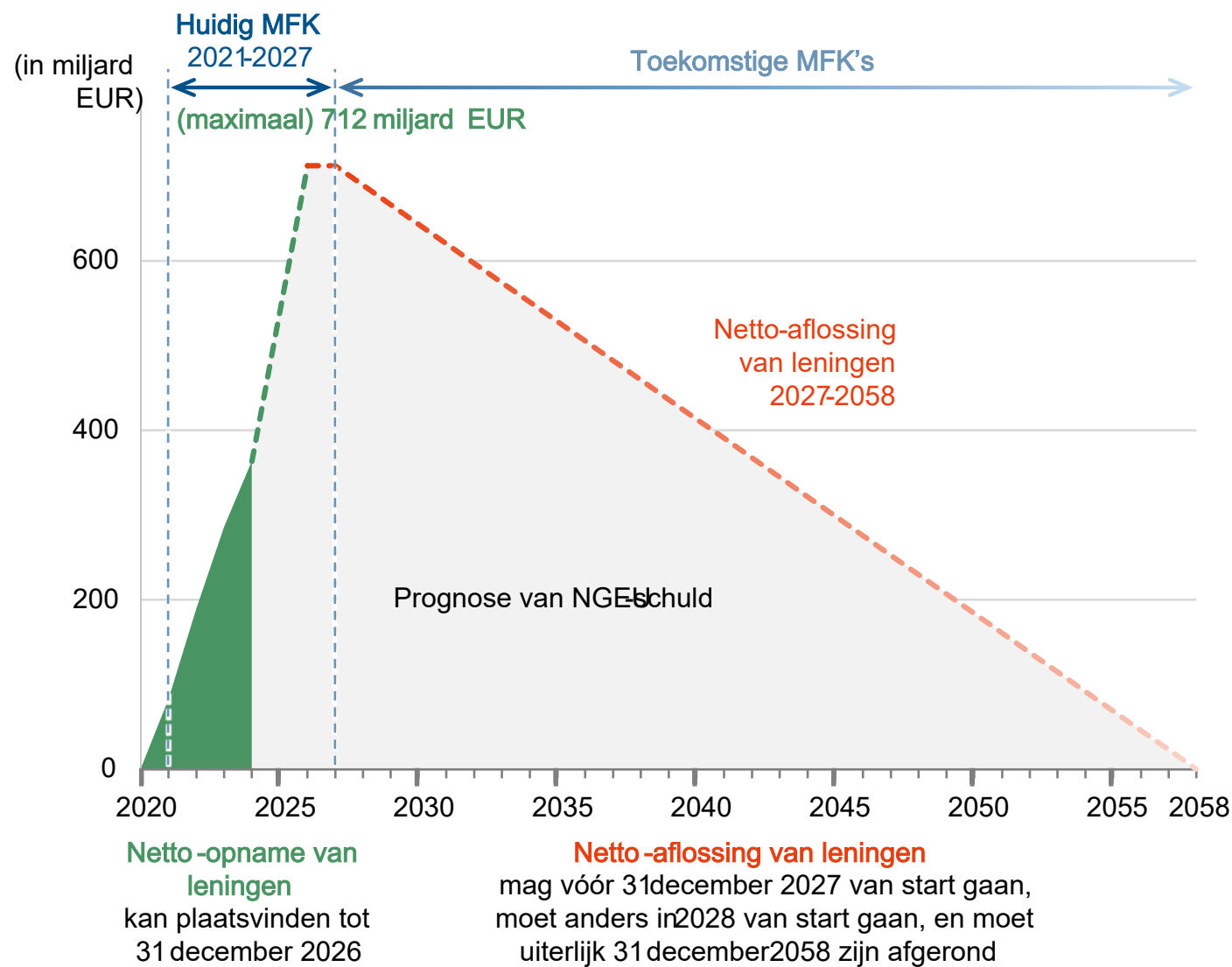
NB: vanaf 2024 geeft de Commissie geen eigen foutpercentage voor landbouw meer.

Opgenomen leningen

(in miljardEUR)

Aflossing Next-Generation EU

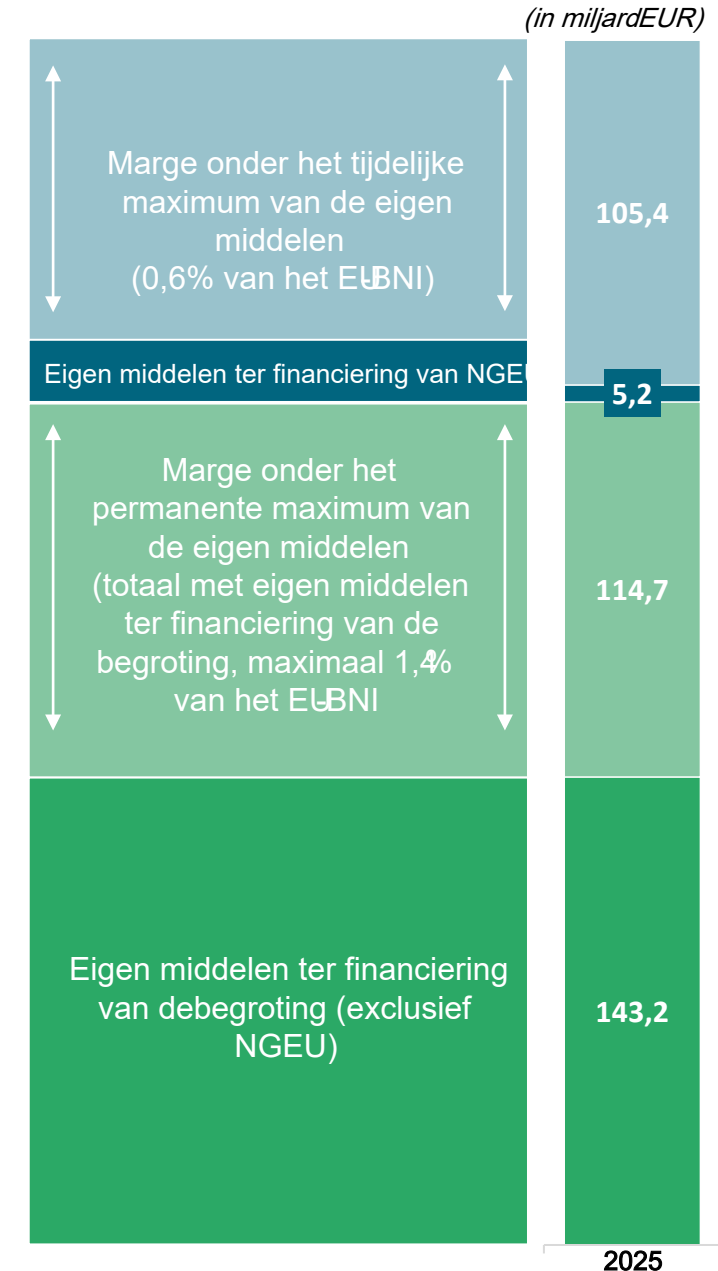

Dekking (‘marge’ of ‘headroom’)

In de praktijk fungeert de marge (‘headroom’) als laatste redmiddel voor investeerders als de EU haar schuld niet kan aflossen:

- Eerst moet de Commissie maatregelen nemen onder de bestaande begroting
- Daarna kan de Commissie om aanvullende bijdragen vragen

De marge/headroom vormt een juridische verbintenis voor de lidstaten.
(zie paragraaf 2.38 van het jaarverslag)

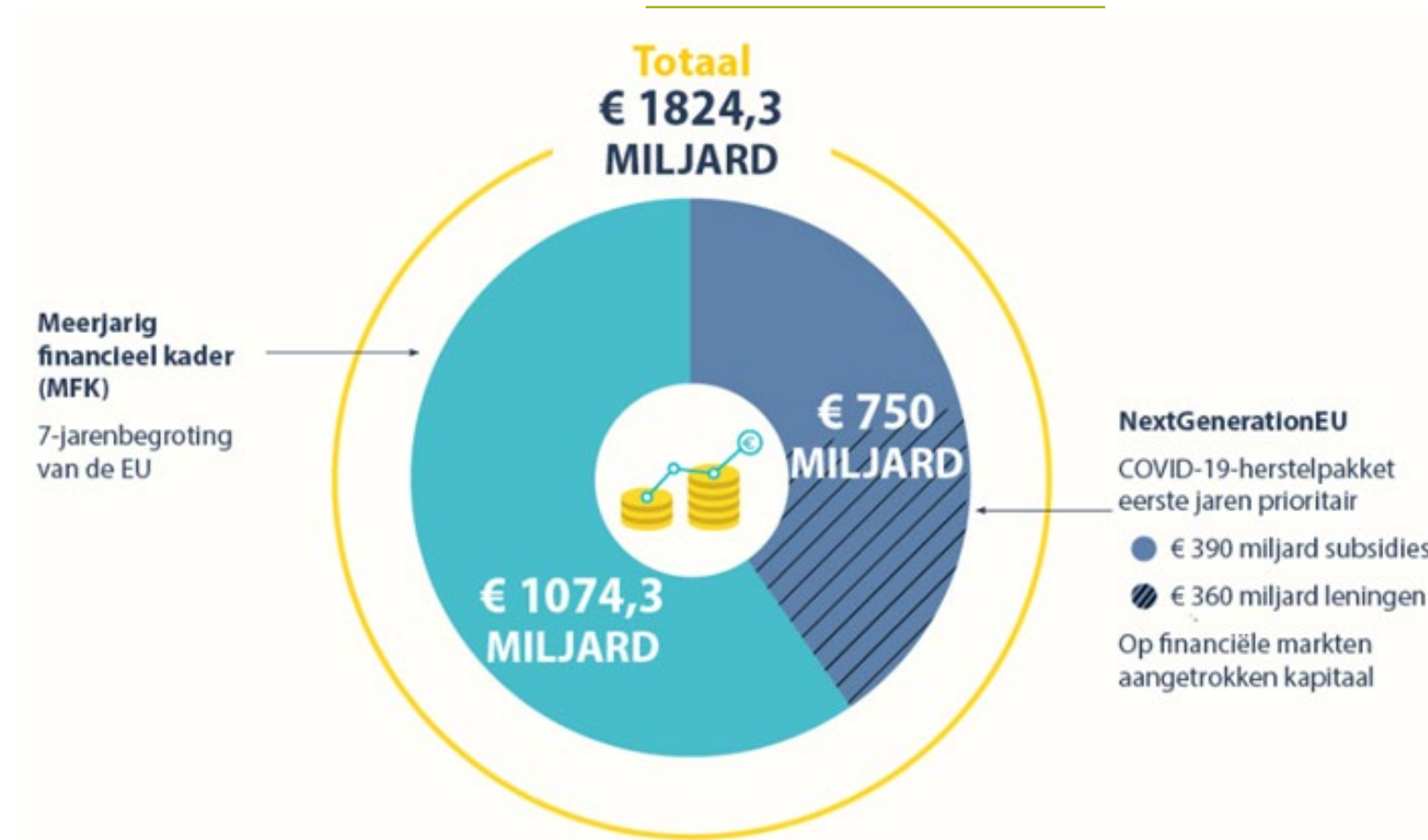

Herstel- en veerkrachtfaciliteit

Wat onze onderzoeken zeggen over de
toepassing van het model voor het
aankomende meerjarig financieel kader

In herinnering de herstel- en veerkrachtfaciliteit (2021 -2026) en het EUmeerjaren financieel kader (2021-2027/2030)

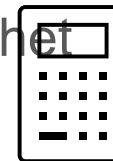
Herstel- en veerkrachtfaciliteit - rechtmatigheid

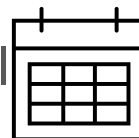

Herstel- en veerkrachtfaciliteit - rechtmatigheid

Mijlpaal 408 Spanje: Aanpassing van de berekeningsperiode voor de berekening van het ouderdomspensioen

Vereiste: voldoende verwezenlijking van de mijlpaal

Bevindingen :

- De door de Commissie gehanteerde rechtvaardiging voor de naleving was de inwerkingtreding op 1 april 2023 van het Koninklijk Wetsbesluit 2/2023 van 16 maart 2023
- Echter sommige belangrijke bepalingen met betrekking tot de twee belangrijkste vereisten in het uitvoeringsbesluit treden pas op 1 januari 2026 in werking

Conclusie:

- Onvoldoende verwezenlijking, omdat daarvoor de relevante bepalingen van de wet van toepassing moesten zijn, dat wil zeggen in werking moesten zijn getreden, en niet alleen maar moesten zijn vastgesteld of gepubliceerd

Herstel- en veerkrachtfaciliteit - rechtmatigheid

Mijlpalen F1G en F2G Polen(1) Inwerkingtreding van een hervorming ter versterking van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechtbanken en (2) herstel impact van tuchtrechtelijke beslissingen en zaken betreffende gerechtelijke immuniteit

Vereiste: voldoende verwezenlijking van de mijlpaal

Bevindingen :

- De Commissie heeft de mijlpalen als voldoende verwezenlijkt aangemerkt en kon daardoor twee RRF betalingen aan Polen doen van in totaal 6,9 miljard euro
- Wij merken op dat deze kwestie momenteel het onderwerp is van een lopend verzoek om een prejudiciële beslissing van het Europese Hof van Justitie in [zaak C-517/24](#)

Conclusie:

- In afwachting van een definitieve uitspraak van het Europese Hof van Justitie over deze kwestie trekken wij in dit stadium geen conclusie over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de kamer voor beroepsaansprakelijkheid en dus ook niet over de voldoende verwezenlijking van deze mijlpalen

Herstel- en veerkrachtfaciliteit

NL

2025

10

Mate waarin met RRP-hervormingen gevolg is gegeven aan individuele arbeidsmarktgerelateerde sub-landen specifieke aanbevelingen

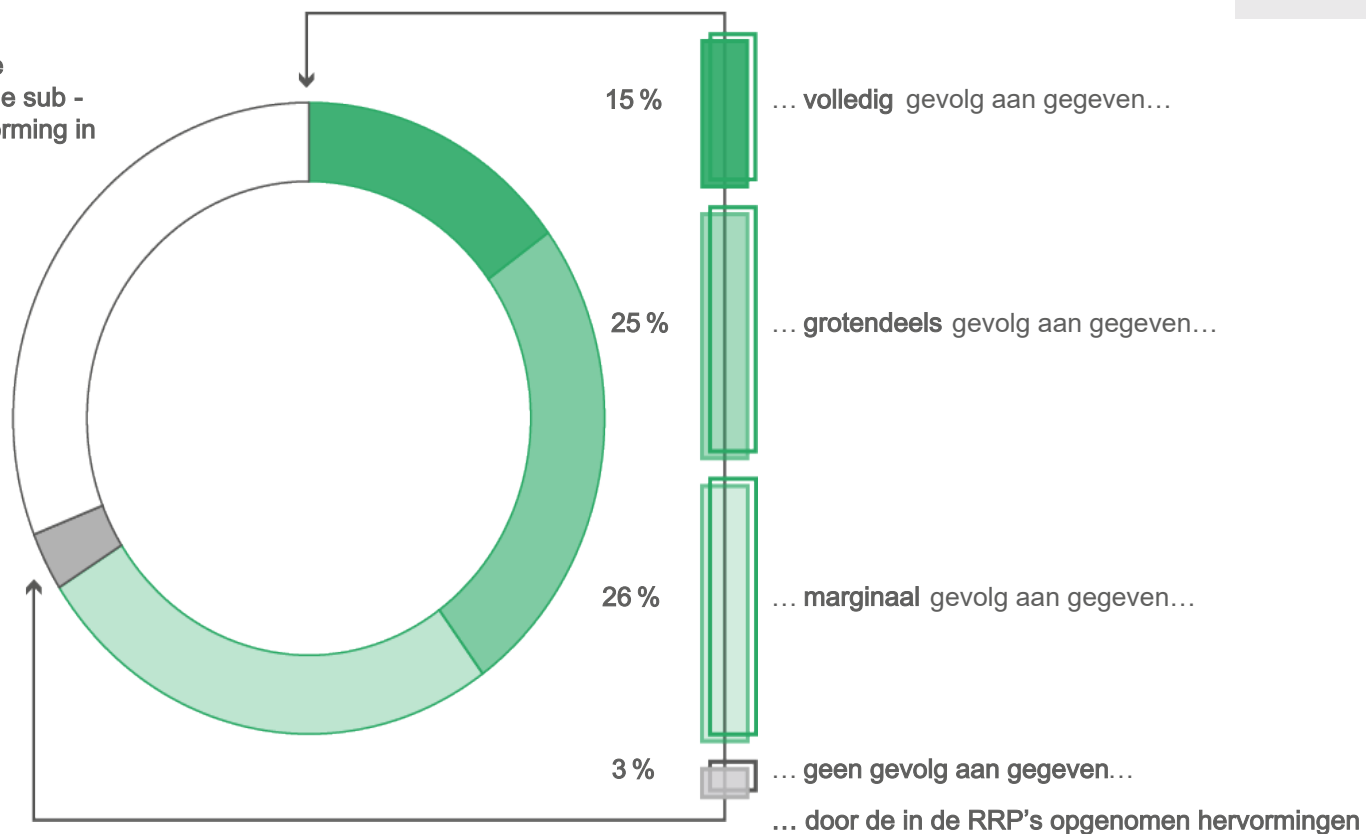
Speciaal verslag

**Arbeidsmarkthervormingen
in de nationale herstel-
en veerkrachtplannen**

Enkele resultaten, maar onvoldoende
om structurele uitdagingen aan te pakken

Arbeidsmarktgerelateerde sub -LSA's ...

Voor 31 % van de
arbeidsmarktgerelateerde sub -
LSA's was er geen hervorming in
het RRP

Herstel- en veerkrachtfaciliteit

NL 2025

13

Speciaal verslag

Steun uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit voor de digitale transitie in de EU-lidstaten

Een gemiste kans om met strategische focus in te spelen op digitale behoeften

Tabel 3 — Onze beoordeling van de resultaten van de maatregelen uit de steekproef die door de lidstaten voltooid zijn verklaard

	Beoordeling van de resultaten				
	Niet alle acties zijn voltooid	Geen bewijs van resultaten	Beperkte resultaten	Significante resultaten	Totaal
Denemarken		2		3	5
Frankrijk	1			2	3
Italië	1		2		3
Luxemburg		1		1	2
Roemenië		1		1	2
Totaal	2	4	2	7	15
	13,3 %	26,7 %	13,3 %	46,7 %	100,0 %

Bron: ERK.

Herstel- en veerkrachtfaciliteit macro-economische effecten

- Structurele hervormingen +/-
- NGEU leningen - lagere spread

4.4.3. Impact on spreads

The announcement of the RRF has contributed to reducing sovereign bond spreads in the EU at the time of the COVID shock, which in turn helped mitigating risks of financial fragmentation and supporting the recovery.

- Economische groei ?
- Begrotingsdiscipline ?

Herstel- en veerkrachtfaciliteit

Analyse
02

NL

Prestatiegerichtheid,
verantwoordingsplicht
en transparantie —
lessen die te trekken
zijn uit de
tekortkomingen van de
RRF

- In juli 2025 presenteerde de Commissie haar voorstellen voor het aankomende meerjarig financieel kader (MFK 2025-2034)
- Daarin speelt het ‘performance framework’ een belangrijke rol
- Onze analyse (02/2025) die ervaringen met de herstel- en veerkrachtfaciliteit samenvat, de geeft een kader om deze voorstellen te beoordelen:
 - Duidelijke bepaling van de doelstellingen
 - Uitbetaling weerspiegelt inspanning
 - Adequate controlesystemen
 - Tijdige en transparante verantwoordingsinformatie

Doelmatigheidsonderzoeken uitgelicht

Belastingconcurrentie

Handhaving EU regels

Digitale betalingen

Militaire mobiliteit

EU-industriebeleid

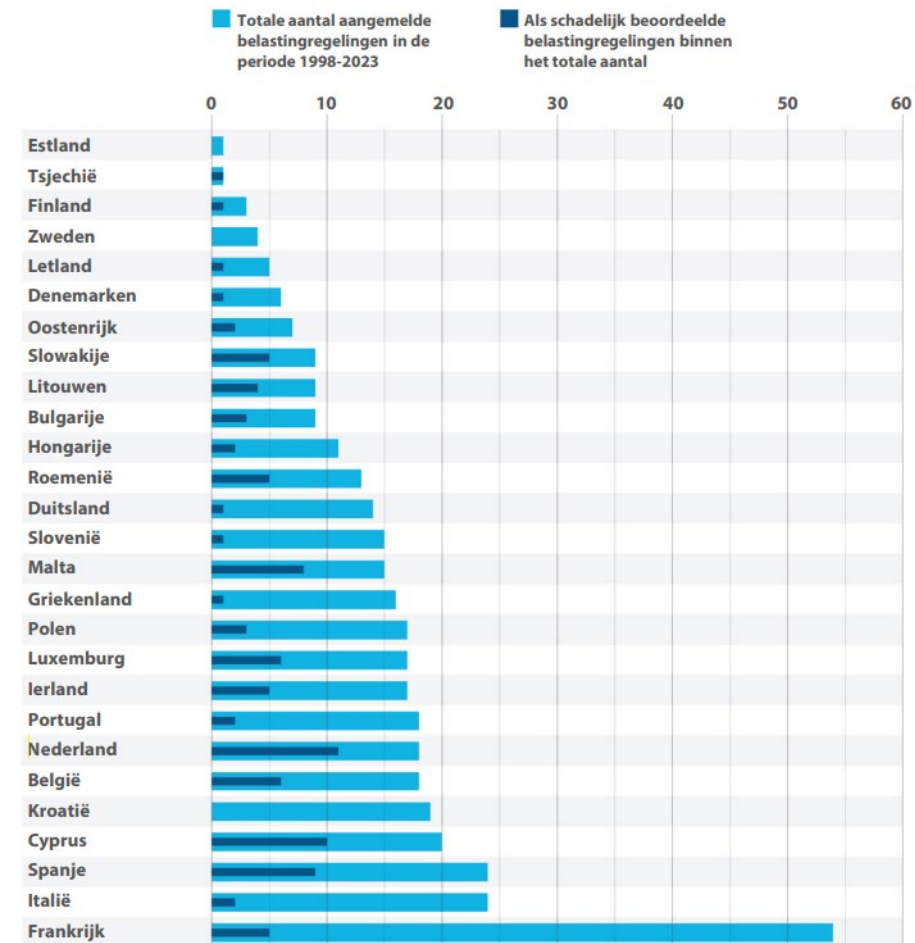
Aanvullende pensioenen

Interne markt - belastingconcurrentie

Figuur 7 — Aantal belastingregelingen aangemeld bij de Groep gedragscode per lidstaat in de periode 1998-2023

Bron: ERK, op basis van openbare gegevens.

Slechts een van de vijf bezochte lidstaten beschikte over een prestatiekader om de doeltreffendheid van de maatregelen te beoordelen

91 Van de vijf bezochte lidstaten had alleen Nederland een prestatiekader opgezet om de doeltreffendheid te meten van de instrumenten die zijn ingevoerd om schadelijke belastingregelingen en ontwijking van vennootschapsbelasting te bestrijden. Daarnaast publiceerde de Nederlandse overheid in oktober 2023 een [verslag](#) waarin ze de doeltreffendheid van een aantal maatregelen monitort op basis van cijfers van De Nederlandsche Bank.

Speciaal verslag

Bestrijding van schadelijke belastingregelingen en ontwijking van vennootschapsbelasting

De EU heeft een eerste verdedigingslinie opgezet, maar de wijze van uitvoering en monitoring van de maatregelen vertoont tekortkomingen

Functioneren van de Commissie

NL

2024

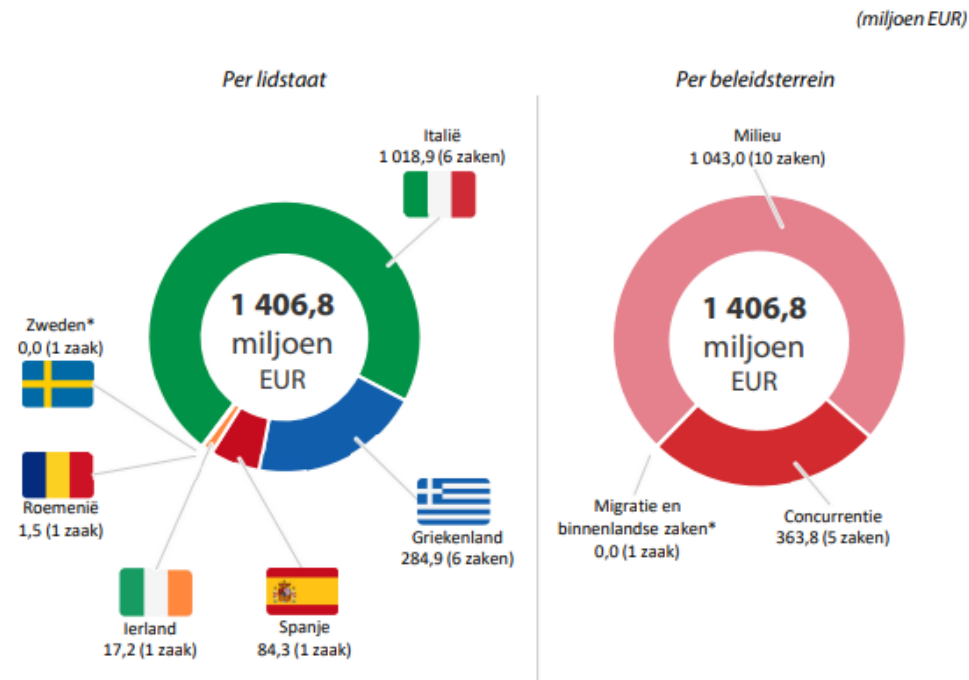
28

Speciaal verslag

Handhaving van EU-wetgeving

De Commissie heeft haar beheer van inbreukzaken verbeterd, maar het afsluiten ervan duurt nog steeds te lang

Figuur 24 — Door de lidstaten betaalde sancties bij lopende inbreukzaken, eind 2023

Opmerkingen:

* Het Hof van Justitie heeft onlangs zijn arrest gewezen, daarom zijn er nog geen sancties betaald.

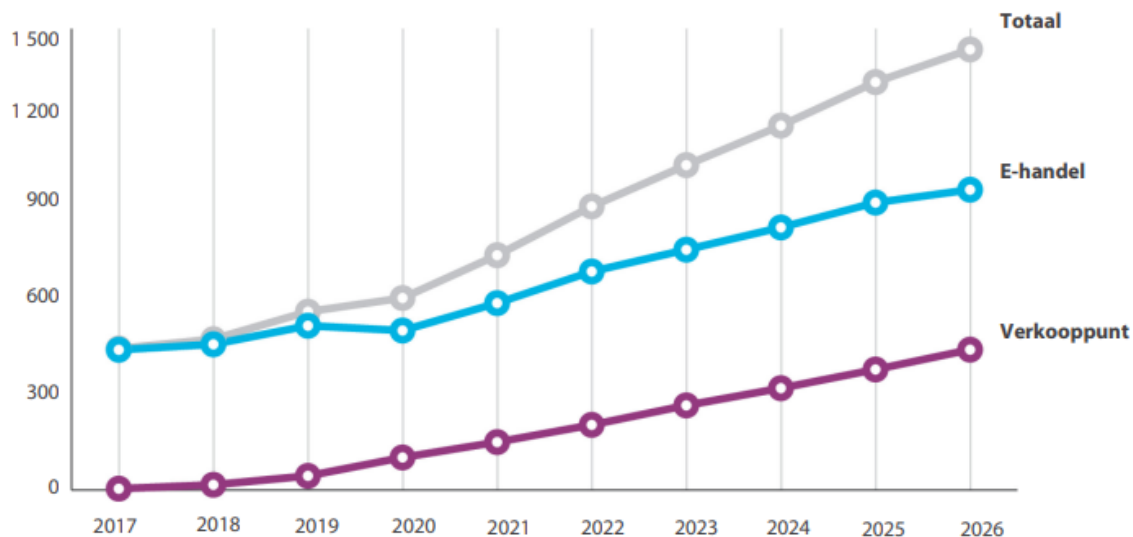
Bron: ERK, eigen analyse op basis van gegevens van de Commissie (zie voor meer informatie [bijlage III](#)).

76 We concluderen dat, hoewel de Commissie haar beheer van inbreukzaken heeft verbeterd, het nog steeds te lang duurt voordat inbreukzaken worden afgesloten. De Commissie monitort de EU-wetshandhaving regelmatig en brengt hierover verslag uit, maar in de naleving van de benchmarks komt geen verbetering, en evenmin wordt hierover verslag uitgebracht.

Figuur 2 — Digitale betalingen voor transacties in de e-handel en bij verkooppunten voor de EU-27

(miljard EUR)

Bron: ERK, op basis van gegevens van Statista.

103 In het algemeen concluderen wij dat door de aanpak van de EU digitale betalingen veiliger, sneller en goedkoper zijn geworden voor gebruikers, hoewel er weinig gegevens zijn om deze bijdrage nauwkeurig te beoordelen. We hebben twee belangrijke aspecten in het regelgevingskader van de EU geïdentificeerd die verdere aandacht behoeven. Ten eerste zijn de criteria voor het beoordelen van de geschiktheid van prijsinterventies onduidelijk en worden er geen periodieke evaluaties uitgevoerd. Ten tweede zijn er lacunes in het rechtskader voor het delen van rekeninggegevens.

Defensie – militaire mobiliteit

NL

2025

04

Figuur 1 — Voorbeelden van kwesties inzake militaire mobiliteit in de EU

1

Eén EU-lidstaat vereist momenteel **45 dagen van tevoren een kennisgeving bij vergunningen voor grensoverschrijdende verplaatsingen**. Dezelfde lidstaat heeft echter wel binnen één dag vergunningen afgeleverd voor verkeer van militaire uitrusting naar Oekraïne, toen er sprake was van urgentie.

2

Tanks uit één EU-lidstaat kregen geen toestemming om door een andere lidstaat te rijden omdat **het gewicht ervan de in het verkeersreglement vastgestelde grenzen overschreed**.

3

Zware militaire uitrusting van een EU-lidstaat kon een militaire basis in een andere lidstaat niet bereiken omdat een **brug** die moest worden gebruikt **alleen licht verkeer kon dragen**. Uiteindelijk moest een aanzienlijke omweg worden gemaakt.

Opmerking: Wegens de gevoelige aard van dit onderwerp, identificeren we de betrokken belanghebbenden niet.

Bron: ERK.

Speciaal verslag

Militaire mobiliteit in de EU

Niet op volle snelheid door tekortkomingen in het ontwerp en belemmeringen onderweg

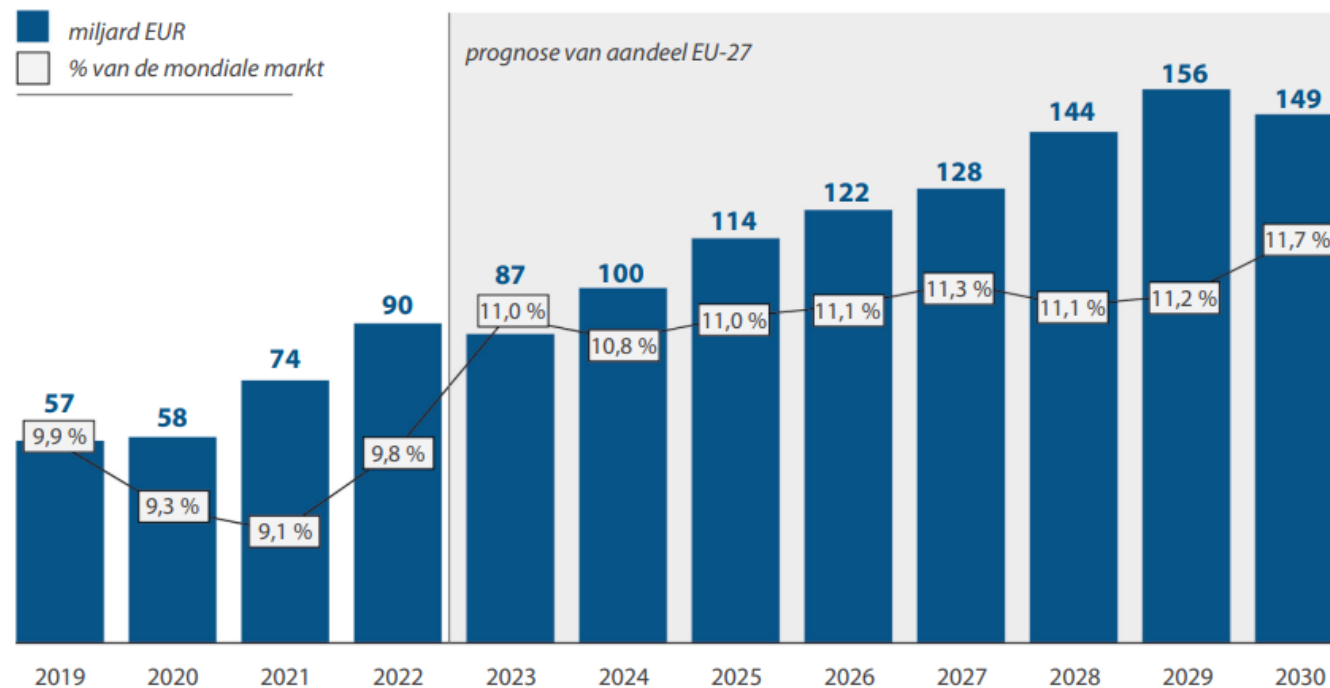
EU industriebeleid

De EU-strategie voor microchips

Redelijke vooruitgang in de uitvoering, maar de Chips Act is hoogstwaarschijnlijk ontoereikend om het al te ambitieuze streefdoel van het digitale decennium te realiseren

Prognose voor 2030 van het aandeel van de EU-27 in de waardeketen op de wereldmarkt

Inkomsten uit de waardeketen voor halfgeleiders in de EU

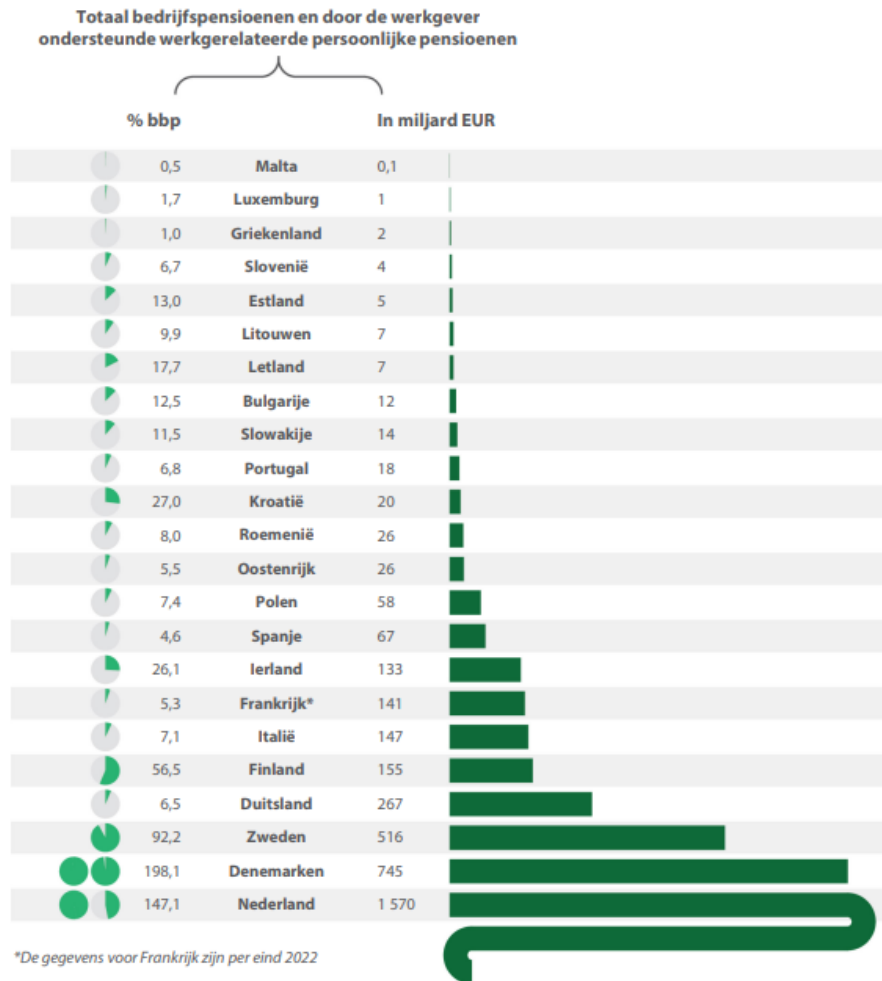

Bron: COM(2024) 260 final, bijlage II, blz. 14, figuur 8; op basis van het onderzoek van IDC — International Data Corporation ("Semiconductors market data by feature size, sector and region" CNECT/2022/MVP/0084).

Interne markt – aanvullende pensioenen

Figuur 3 — Waarde van de EU-bedrijfspensioenen en door de werkgever ondersteunde persoonlijke pensioenen in verhouding tot het bbp en in absolute cijfers (eind 2023)

Bron: ERK, op basis van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

Speciaal verslag

Ontwikkeling van aanvullende pensioenen in de EU

EU-maatregelen zijn niet doeltreffend in het versterken van bedrijfspensioenen en het neerzetten van een pan-Europees persoonlijk pensioenproduct

109 Wij concluderen dat, gezien het niveau van verantwoordelijkheid dat aan hen is toegekend, de acties die zijn ondernomen door de Commissie en Eiopa tot nu toe niet doeltreffend zijn geweest bij het verdiepen van de interne markt voor bedrijfspensioenen, het versterken van de rol van grensoverschrijdende instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) of het ontwikkelen van een pan-Europees persoonlijk pensioenproduct.

Ons werk gaat door

- Voortzetting RRF analyse
 - RRF hervormingen van het ondernemingsklimaat
 - Transparantie en traceerbaarheid
- Doelmatigheidsonderzoeken naar onder andere:
 - Financiële correcties door de Commissie voor cohesie uitgaven
 - Samenwerking van EU organen in de bestrijding van fraude
 - Kritische grondstoffen voor de energietransitie
- Adviezen over de Commissievoorstellen voor het MFK 20084

Presentatie jaarverslag 2024 van de Europese Rekenkamer aan de commissies Europese Zaken en Financiën van de Eerste Kamer

gepresenteerd door
Stef Blok
lid Europese Rekenkamer

Wilt u meer weten over ons werk?

Bezoek onze website eca.europa.eu

Volg ons op X (voorheen Twitter) [@EUAuditors](https://twitter.com/EUAuditors)

Bekijk onze pagina op LinkedIn en Facebook

Bekijk onze video's op YouTube [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

Neem contact met ons op ECAINFO@eca.europa.eu

EUROPESE
REKENKAMER